

مجالس النفائس ١٠٢، ١٠٣، ١٢٥، ١٢٦،
 ١٤٢، ١٤٣
 مجلة مهر ٩٤٧
 مجلة هلال ٧٣٢
 مجمع الانهار ٥٢٧
 مجمع البحرين (مثنوى) ٤٣٧، ٥٣٤
 مجمع الخواص ٢٥٤، ٣١٦، ٤٥٥، ٥٠٦،
 ٥٣٦، ٥٨٢، ٦١٥، ٨٤١، ٨٤٤، ٨٩٠،
 ٨٩٤، ٩٣٧
 مجمع الشعرى جيهانگيرى ١٢٥
 مجمع الفصحاء ٤٨٥، ٥٣٥، ٥٣٦، ٧٥٩
 مجمع النفائس ٥٣٥، ٨١٠
 مجمل فصيحى خوافى ٤٧٩
 مجموعة اشعار ١٠٢، ١٠٣، ١١٣، ١٤٢،
 مجموعة خيال ٢٣٧، ٤٩٨
 مجموعة دواوين ٩٣٧
 مجموعة سى ديوانى ١٤٦
 مجموعة نظم ونثر ١٤٥، ١٩٣،
 محبوب الزمن (تذكرة شعراى دکن) ٢٢٧،
 ٣٥٣
 محمود واياز ٧٠٤
 مخبر الواصلين ٦٦
 مخزن اخبار ١٢، ٢٨، ٥٩، ٦٢، ٦٣، ٧٨،
 ١١٢، ١٢٦
 مخزن اسرار ١٣، ٧٦، ١٨٣، ٢٥١، ٣٥٢،
 ٣٥٣، ٣٦٣، ٤٣٧، ٤٣٨، ٤٤٠، ٥٢٧،
 ٦١٧، ٧٥٠
 مخزن الغرائب ٣٥٢، ٣٥٣، ٦٢٨، ٧٤٩،
 ٧٩٣، ٨٤٥، ٨٧٨، ٩٠٦
 مرآة آفتاب نما ٥٧١، ٥٧٤،
 مرآة جهان نما ٧٤٩

ل

لب التواريخ ١٠٢، ١٠٣، ١١٣،
 لطائف الخيال (تذكرة) ٢٣٦، ٤٤٤، ٤٤٨،
 ٤٨٠، ٥١٠، ٥١٨، ٥٢٦، ٥٥٢، ٦٤٣،
 ٧٩٥، ٨٢١، ٨٢٢
 لطائف الطوائف ٤١، ٨٩، ١٠٠، ٣٤١،
 ٦١٧
 لفت فرس ٧٣
 لعات ٢٧، ٣٧
 لوايح ١٠٣
 لیلی ومجنون ١٢، ١٣، ١١٨، ١١٩، ١٧١،
 ١٧٢، ٢٥١
 م
 مآثر الامراء ١٦١، ٢١٨، ٢٥٣، ٢٥٩، ٣٠٤،
 ٣١٣، ٤٤٠، ٤٤٢، ٤٥٧، ٤٨٠، ٥١٠،
 ٥٤٩، ٥٥٢، ٦٠٨، ٦٦٩، ٦٧١، ٦٨٤،
 ٦٨٨، ٧٢٠، ٧٦٢، ٧٧١، ٨٢٩، ٨٥٦،
 ٨٩٨، ٩٢٢
 مآثر رحيمى ١٩٨، ٢٠٢، ٢١٦، ٢١٧، ٢٥٨،
 ٢٦٠، ٢٦٢، ٢٧٩، ٣٠١، ٣٠٤
 ٣٠٨، ٣١٥، ٣٢١، ٣٢٢، ٣٢٤، ٣٥٦،
 ٣٥٧، ٣٦٥، ٣٦٧، ٤٥٥، ٤٥٨، ٤٥٩،
 ٤٦٢، ٥٥٣، ٦٠٦، ٦١٩، ٦٦٢، ٦٩٢،
 ٦٩٤، ٦٩٧، ٧٠٤، ٧٤٠، ٧٤٧، ٧٨٥،
 ٧٨٩، ٧٩٤، ٧٩٥، ٨٠٢، ٨٠٣، ٨١٢،
 ٨١٨، ٨٢٠، ٨٢٢، ٨٣٤، ٨٣٦، ٨٣٩،
 ٨٦٧، ٨٧٤
 مثنوى مولوى ٢٢٣، ٤٣٧، ٨٧٦، ٨٨٧،
 ٩١٩، ٩٢٠
 مجالس المؤمنين ٦١، ٧٨، ١٢٥، ٣٥٤،
 ٩٥٦

- موارد المصادر ٣٠٥
- ن
- نتائج الافكار (تذكروه) ٤١٦ ، ٤٤٤ ، ٨٢٤ ، ٨٣٦
- نشأة بي خمار ١٢٧
- نشر عشق (تذكروه) ٨٤٩
- نصاب الصبيان ٢٤٧
- نفائس المآثر ١٦٩ ، ٤٧٩ ، ٧٥٩ ، ٨٦٠
- نفحات الانس ٤ ، ٣٣ ، ٣٧ ، ٤٦ ، ٤٧ ، ٤٨ ، ٥٩ ، ٦٥ ، ٧٨ ، ٩٢ ، ٩٣ ، ١١٥ ، ١١٧ ، ٤٧٩
- نقد النصوص في شرح نقش الفصوص ١٠٣
- نقش پارسی بر احوار هند ٨٢٤
- نلدمن ٢٤٩ ، ٢٥١
- نمكدان حقيقت ٥٣٤
- نوادير الحكايات يا بحر النوادر ٧٦٩
- نورنامه ١٦٠ ، ١٦٢
- نورس (نورس نامه) ٣٥٢ ، ٣٦٣
- و
- واسطة الحياة ٦٥
- واقعات كشمير ٧٣٣ ، ٩٠٦
- وسيلة الشفاعات ١١٩
- ويس ورامين ١٤ ، ١٥ ، ١٨
- ه
- هدية العارفين ١٤ ، ٢٨ ، ٣٧ ، ٧٥ ، ١٠٣ ، ١٦٩ ، ١٩٩
- هزارمزار ٩٥٩
- هفت آسمان (تذكروه) ١٦٩ ، ٣٥٢
- هفت اقليم (تذكروه) ١١ ، ١٢٥ ، ١٢٦ ، ١٤٢
- ١٤٦ ، ١٥٧ ، ١٧٠ ، ٢٨٠ ، ٢٨١ ، ٣٠٧
- مرآة الخيال ٢٧ ، ٣٣ ، ٥٥٣ ، ٨٢٤
- مرصد الاطلاع ٣٨ ، ٥٩
- مرشد كامل ٧٠٦
- مرکز ادوار ٢٥١
- مزارات هرات (مقصد الاقبال) ١٠٥ ، ١١٨ ، ١١٩ ، ٧٥٨
- مصطلحات الشعراء ٣٦٩ ، ٣٨٢ ، ٣٦٩
- مصنفات افضل الدين ٢٢٠
- معجم الانساب ١٣ ، ٣٧ ، ٦٠ ، ٦١ ، ٦٣
- معجم البلدان ٥٩
- معدن الافكار ٤٤٠
- معين الاولياء ٤٧٧
- مفاتيح القلوب ومصايح الغيوب ٧٧
- مفردات معصومي ٤٤٠
- مقالات الشعراء ٥٩٨ ، ٦٠٢ ، ٦٠٣ ، ٦٠٧ ، ٦٩٥ ، ٧٠٣ ، ٧٤٣ ، ٧٤٤ ، ٨٤٠
- مقالة الابرار ٩٤٩ تا ٩٥٥
- مقامات حمیدی ٥٦٩
- مناظرة شمس وسحاب ٧٧
- منبع الانهار ٣٥٢
- منبع العيون ٢٥٠
- منتخب الاشعار ٧٩٣ ، ٥٣٥
- منتخب التواريخ بداوني ٦٠ ، ٦٦ ، ١٦٤ ، ٢٠٦ ، ٢١٨ ، ٢٢١ ، ٢٥٤ ، ٢٦٠ ، ٣٢١ ، ٣٥٥ ، ٣٥٥ ، ٨٦٢ ، ٨٨٩ ، ٨٩١
- منتخب التواريخ خاكي ٤٧٩
- منتظم ناصري ١٣ ، ١١٥ ، ٤٥٥ ، ٦٣٦ ، ٨٠٥ ، ٩٣٨
- منوجی ٦٨٤
- موارد الكلم ٢٥٢

همیشه بهار (تذکره) : ۷۴۹ ، ۲۰۰

: ۸۷۸

هنگار گفتار ۹۴۸

ی

یوسف وزلیخای جامی ۱۰۴

۱۳۱ ، ۴۷۲ ، ۵۳۷ ، ۵۷۱ ، ۶۲۸ ، ۷۴۹ ، ۸۳۷

، ۸۰۱ ، ۸۶۰ ، ۹۳۷

هفت پیکر نظامی ۱۳ ، ۱۱۹ ، ۲۵۱ ، ۴۴۴ ، ۴۴۴

هفت کشور ۲۵۱

هفت منظر ۱۱۸ ، ۱۱۹

همای و همایون ۷۵ ، ۷۶



۴- فهرست نغمات و آلات موسیقی و متعلقات آن

بریشم نواز ۲۱
 بم ۱۰۷ : ۱۰۸ : ۲۷۳ : ۷۲۵ : ۷۲۶ : ۷۲۸
 ، ۷۴۳ ، ۷۵۵
 بیداد ۷۳۰

پ

پرده ۲۱ : ۵۰ : ۷۱ : ۹۸ ، ۱۰۷ ، ۱۰۹ ، ۱۱۰ ؛
 ، ۱۳۷ ، ۲۸۵ ، ۳۱۰ ، ۳۱۷ ، ۳۱۸ ، ۳۲۸ ؛
 ، ۳۳۸ ، ۳۴۶ ، ۴۰۴ : ۴۰۵ : ۴۶۵ : ۴۶۶ ؛
 ، ۵۱۰ ، ۵۶۸ ، ۵۶۹ ، ۶۶۳ ، ۶۸۹ ، ۶۹۰ ؛
 ، ۷۰۸ : ۷۰۹ ، ۷۲۴ ، ۷۲۸ ، ۷۴۵ : ۸۱۴ ،
 ، ۸۱۶ ، ۸۲۷

پرده انداز ۵۶۸

پرده دردناک ۱۳۷

پرده ساز ۸۲۷

پرده سرا ۱۳۹

پرده تنگ ۲۱

پرده نشین ۱۳۹

پنجگاه ۳۱۸

پوست ۱۷۹

پوست پوش ۱۳۹

پیشرو ۲۷۱ ، ۳۳۴

ت

تا ۹۸

تار ۷۲ ، ۱۱۱ ، ۱۳۶ : ۱۷۵ ، ۱۷۹ ، ۲۵۵ ،
 ، ۲۶۶ ، ۲۷۱ ، ۳۱۸ ، ۳۷۵ : ۴۰۴ : ۴۰۵ ،
 ، ۴۶۶ ، ۵۳۸ ، ۵۵۸ ، ۵۶۳ ، ۵۷۷ ، ۶۴۳ ؛
 ، ۶۴۴ ، ۶۶۳ ، ۷۱۳ ، ۷۴۶ ، ۷۶۶ : ۷۷۲

الف

آواز (دلنواز، خوش، نرم، دلکش) ۲۱ ، ۲۲ ،
 ، ۲۴ ، ۲۵ ، ۷۱ ، ۷۲ ، ۹۸ ، ۹۹ ، ۱۲۲ ،
 ، ۱۶۷ ، ۲۳۴ ، ۲۷۱ ، ۲۷۳ ، ۳۱۰ ، ۴۰۴ ؛
 ، ۴۰۵ ، ۴۳۴ ، ۴۵۱ ، ۴۶۴ ، ۴۹۲ ، ۵۳۴ ؛
 ، ۵۳۸ ، ۵۶۸ ، ۶۲۴ ، ۷۲۴ ، ۷۲۵ ، ۷۲۷ ؛
 ، ۷۳۰ ، ۷۴۳ ، ۷۴۵ ، ۷۵۲ ، ۷۵۶ ، ۸۱۴ ،
 ، ۸۱۵ ، ۹۴۲

آواز ۱۷۴ ، ۲۷۱ ، ۸۱۵

آهنگ ۲۱ ، ۲۲ ، ۲۳ ، ۹۱ : ۱۰۷ ، ۱۰۹ ،
 ، ۱۱۱ ، ۱۲۲ ، ۲۸۶ ، ۳۱۰ ، ۳۱۸ ، ۳۳۷ ؛
 ، ۳۴۱ ، ۳۶۱ ، ۵۳۸ ، ۵۵۹ ، ۵۶۳ ، ۶۶۳ ؛
 ، ۶۶۸ ، ۶۹۰ ، ۷۰۹ ، ۷۲۳ ، ۷۲۸ ، ۷۳۰ ؛
 ، ۷۵۲ ، ۷۶۷ ، ۸۱۶ ، ۸۲۷

ابریشم ۱۰۷ ، ۵۵۹ ، ۵۶۳ ، ۷۰۹

ارغنون ۱۹ ، ۷۱ ، ۷۲ ، ۷۳ ، ۹۹ ، ۲۸۵ ،
 ، ۵۶۸ ، ۷۲۸ ، ۷۳۴ ، ۷۷۶ : ۸۱۴ ،
 ، ۹۳۵

اصول ۹۸ ، ۲۸۶ ، ۳۱۸

اهتزاز ۳۷۵

اهل ساز ۵۶۳

اوتار ۱۹ ، ۳۷۵

ب

باربد ۹۸ ، ۲۷۳

بانگ ۲۶ ، ۷۰ ، ۱۸۶ ، ۳۷۵ ، ۷۵۶ ، ۹۳۵

بربط ۷۰ : ۹۸ ، ۱۳۹ ، ۳۲۸

بریشم زن ۱۲۱ ، ۷۴۶

خسروانی سرود ۲۲، ۹۸
 خنیاگری ۹۸
 خوشخوان ۷۲۸
 داد ۷۳۰
 داودلحن ۲۳۴
 دستان ۲۸۶، ۴۰۴
 دف ۹۸، ۹۹، ۱۷۶، ۱۷۸، ۱۷۹، ۲۰۹
 ۲۸۵، ۳۳۷، ۴۰۴، ۴۶۴، ۴۶۶، ۴۹۰
 ۴۹۳، ۴۹۴، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۳۴، ۶۲۰
 ۶۲۳، ۹۳۵
 دلکش ۷۱، ۱۲۲، ۱۴۸
 دم ۲۵، ۹۹، ۱۲۲، ۱۶۷، ۸۱۵
 دونا ۹۸
 دور ۳۱۸
 دهل ۵۵۸
 ر
 راست ۱۰۷، ۴۰۴
 راگ هندی ۸۷۳
 رامش ۲۳، ۵۶۴
 رامش فروز ۲۴
 رامشگر ۳۲۹
 راه (راه حجاز، راه عراق، راه عشاق) ۹۱
 ۹۹، ۱۶۶، ۴۰۴، ۵۲۸، ۵۷۷، ۸۱۴
 رباب ۷۰، ۷۱، ۹۹
 رشته ۷۴۶
 رگ: رگ تار؛ رگ ساز، رگ چنگ ۱۰۸
 ۱۰۹، ۱۳۶، ۱۳۷، ۲۷۱، ۳۶۱، ۳۷۵
 ۵۵۹، ۵۶۸، ۸۲۷
 رگهای نالان ۱۳۹
 روح ۳۱۸
 رود ۱۹، ۲۰، ۲۲، ۲۵، ۹۸، ۹۹، ۱۰۶
 ۳۲۸، ۴۰۶، ۵۱۵، ۷۴۵

۷۷۶، ۸۱۵، ۸۱۶، ۸۲۶، ۸۲۷
 تحریر ۴۶۳
 تر آهنگ ۷۱
 ترانه ۲۵۵
 ترنم ۷۳، ۲۳۴، ۴۰۴، ۴۹۰، ۶۶۳، ۸۱۵
 تیر کمانچه ۴۵۰، ۴۶۶
 تیزچنگ ۳۷۵
 ج
 جامه دران ۱۸۶
 جدول ۱۷۴
 جرس ۵۵۸
 جلاجل ۲۰۹، ۴۰۴، ۵۵۸
 ج
 چفانه ۲۵۵، ۷۱۶
 چنبردف ۱۷۸، ۴۰۴
 چنگ ۲۱، ۲۴، ۲۶، ۷۱، ۹۸، ۹۹، ۱۰۷
 ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۲۲، ۱۷۵، ۱۷۸
 ۱۷۹، ۱۹۶، ۲۴۶، ۲۵۵، ۳۳۳، ۳۳۴
 ۳۶۱، ۳۷۵، ۴۰۵، ۴۰۶، ۴۶۴، ۴۸۹
 ۴۹۰، ۵۲۸، ۵۳۸، ۵۵۸، ۵۶۸، ۵۶۹
 ۵۸۴، ۷۱۶، ۷۲۴، ۷۳۴، ۷۷۵
 ۸۱۶
 چنگی ۹۸، ۴۶۶، ۵۶۹
 ح
 حجاز ۹۱، ۳۱۸، ۳۴۶، ۴۰۴، ۵۳۸
 حدی ۱۰۷، ۴۰۴
 حسینی ۳۱۹
 حلقه دف ۴۰۴
 خ
 خروش ۲۱، ۸۲، ۹۹، ۱۰۶، ۱۰۸، ۱۲۰، ۲۴۳
 ۲۴۶، ۵۵۸، ۵۶۶، ۱۳۷، ۷۲۸، ۷۳۴
 ۹۴۳

سراینده ۲۶، ۵۶۵،
 سرود ۲۱، ۲۳، ۲۵، ۷۰، ۹۸، ۹۹، ۱۰۶، ۱۰۸،
 ۱۲۰، ۱۶۷، ۲۷۲، ۲۷۷، ۳۱۹، ۳۶۰،
 ۳۶۱، ۳۷۵، ۴۰۶، ۴۶۴، ۵۶۵، ۵۷۰،
 ۶۶۳، ۶۶۷، ۶۸۹، ۷۵۲، ۷۵۳، ۷۵۶،
 ۸۵۸، ۸۵۹

سلیک ۳۱۸

سماح ۲۱، ۲۲، ۱۰۹، ۴۰۵، ۴۶۶، ۵۵۹،
 ۷۰۹، ۸۲۷، ۸۵۹، ۹۲۶

سیم ۱۷۵

ش

شانه چنگی ۴۶۳

شاهناز ۳۱۸

شعبه ۲۷۱

شور ۵۵۸، ۷۲۷

ص

صدا ۱۱۰

صرب ۱۱۰، ۲۷۳

صغیر ۱۱۰، ۱۳۷، ۱۶۷، ۲۶۶، ۳۰۸، ۳۶۰،
 ۴۰۵، ۵۵۸

صوت ۱۱۰، ۱۳۷، ۳۱۸، ۴۰۴، ۹۳۵

صوتی ۷۰۸

صور ۴۰۵

ض

ضرب ۲۸۶، ۹۸

ط

طبل ۴۰۵

طرب ۲۲، ۲۵، ۵۱، ۷۹، ۹۸، ۱۱۱، ۲۴۴،
 ۳۱۱، ۴۰۵، ۴۰۷، ۴۰۹، ۴۶۳، ۴۶۴،
 ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۶۶، ۵۶۷، ۶۲۴، ۸۲۶،
 ۸۲۷، ۹۳۵

رود زن ۶۳۰

رود ساز ۲۳

ره ۲۳، ۷۱، ۹۸، ۱۸۶، ۲۸۶، ۳۰۸، ۳۱۸،
 ۴۳۴، ۴۶۶، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۲۶،
 ۷۷۶

ره باستانی ۲۰

ز

زخم ۱۰۸

زخمه ۱۹، ۲۰، ۷۲، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۱،

۱۸۶، ۲۷۱، ۴۰۵، ۴۶۳، ۵۶۳

۸۱۵

زخمه تراشیدن ۱۰۹

زخم درشت ۱۰۸

زمره ۱۹۶، ۷۰۷، ۷۰۹

زه ۱۷۵

زهره ۹۹، ۱۷۸، ۳۳۸

زیر ۱۰۷، ۱۰۸، ۲۷۳، ۷۲۵، ۷۲۶، ۷۲۸،

۷۴۳، ۷۵۵

س

ساز (دلنواز، پرسوز، دلکش) ۲۱، ۲۲، ۲۴،

۲۵، ۲۶، ۵۰، ۷۱، ۷۲، ۹۱، ۹۸، ۹۹،

۱۲۲، ۱۴۸، ۱۷۶، ۱۸۶، ۲۷۱، ۲۸۵،

۲۸۶، ۳۱۱، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۳۳،

۳۳۸، ۳۴۶، ۳۷۵، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۰۶،

۴۳۴، ۴۵۱، ۴۶۵، ۴۹۴، ۵۱۰، ۵۲۸،

۵۳۸، ۵۶۳، ۵۶۵، ۵۶۸، ۵۶۹، ۶۴۳،

۶۴۴، ۶۴۷، ۶۶۷، ۷۰۸، ۷۰۹،

۷۱۳، ۷۲۴، ۷۲۶، ۷۲۸، ۷۴۳، ۷۵۶،

۷۷۲، ۷۷۴، ۷۷۶، ۸۱۵، ۸۱۶، ۸۲۷،

۸۶۵، ۸۶۶، ۹۳۰، ۹۳۵، ۹۴۲

سازندگان ۱۳۹

سازنده ۵۶۹

کوس ۴۶۳
 کوك ۲۸۶
 ك
 گلبنك ۹۸، ۲۴۳، ۲۷۷، ۳۱۹
 گوشمال ۱۰۶، ۴۰۶
 گوش عود ۱۰۸
 گوشه ۲۷۱
 گیسوی چنگ ۲۶، ۱۳۹، ۱۷۹، ۲۴۴
 ل
 لحن ۲۳۴، ۸۱۴
 م
 مبرقع ۳۱۸
 مخالف ۳۱۸؛ ۳۱۹، ۷۰۸، ۷۵۲
 مخالف نواز ۴۰۴
 مرغوله ۴۶۳، ۴۶۶، ۵۳۸
 مرغوله خوان ۴۰۴
 مزممار ۴۶۶
 مضراب ۱۳۷، ۱۷۵؛ ۱۷۹، ۲۶۶، ۲۷۱
 ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۷۵، ۴۶۳، ۵۱۵، ۵۶۳
 ۵۶۵، ۵۶۹، ۶۶۳، ۶۶۴، ۷۲۸
 مطرب ۵۰، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴؛ ۹۱
 ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱
 ۱۶۶، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۸، ۱۸۶، ۱۸۷
 ۲۴۴؛ ۲۵۵، ۲۶۶، ۲۷۲، ۳۱۴، ۳۱۸
 ۳۲۸؛ ۳۳۳، ۳۳۴، ۳۴۶، ۳۶۷، ۳۷۵
 ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۶۳، ۴۶۶، ۵۱۵، ۵۲۸
 ۵۳۸، ۵۶۳، ۵۶۵؛ ۵۶۸، ۵۷۷، ۶۴۴
 ۶۴۶، ۶۶۳، ۷۰۷، ۷۰۹، ۷۱۰، ۷۲۵
 ۷۲۸؛ ۷۳۰، ۷۵۲، ۷۵۳، ۸۱۴، ۸۱۶
 ۸۲۶، ۸۲۷
 مغنی ۲۰ تا ۲۵؛ ۷۳، ۹۸، ۹۹، ۱۲۰، ۱۲۲

طرفه گوی ۱۲۱
 طنبور ۷۱، ۲۷۱، ۲۸۵، ۴۰۵، ۵۱۵، ۵۳۷
 طنبوری ۵۶۹
 ع
 عراق ۹۱، ۹۹؛ ۳۱۸، ۳۱۹
 عشاق ۲۸۵، ۳۴۶، ۴۰۴، ۶۶۳، ۶۶۴؛ ۷۵۲
 عمل ۹۹، ۲۸۶، ۳۱۸، ۷۱۲
 عود ۱۰۶، ۱۰۸، ۱۴۸، ۱۷۶؛ ۲۰۹، ۲۸۵
 ۳۱۸؛ ۳۱۹، ۳۲۸، ۳۶۱، ۳۷۵، ۴۰۵
 ۴۹۰، ۵۱۵، ۵۳۸، ۵۶۵، ۶۶۳، ۷۲۴
 ۷۲۶، ۷۵۶، ۷۷۵، ۷۷۶
 عودساز ۵۶۹
 غ
 غنچك ۲۸۶
 غنچك ۲۸۶
 غریب ۲۰
 غنا ۲۱، ۲۲، ۲۵
 ق
 قانون ۱۷۴؛ ۱۷۹؛ ۲۱۰؛ ۲۷۱، ۳۷۵، ۲۸۵
 ۴۰۵، ۴۰۶، ۵۳۸، ۶۶۴، ۷۲۷، ۷۲۸
 ۷۴۶، ۸۱۶، ۸۲۶
 قانونی ۵۶۹
 قوال ۳۳۳؛ ۵۶۶، ۸۵۸، ۸۵۹
 قول ۷۱، ۹۹، ۲۸۶؛ ۴۰۴، ۷۱۲، ۸۱۶
 قول و غزل ۹۸
 ك
 كاسه طنبور ۷۰۸
 كف بردفزدن ۹۸
 كمان ۱۷۵
 كمانچه ۷۲، ۲۸۶، ۵۱۵

رنگین ، رنگرنگ ، سینه‌سوز ، خوش)
 ،۱۲۰ ، ۱۰۷ ، ۹۹ ، ۹۸ ، ۷۳ ، ۷۱ ، ۷۰ ، ۲۰
 ، ۱۸۶ ، ۱۷۸ ، ۱۷۵ ، ۱۷۴ ، ۱۴۶ ، ۱۲۲
 ، ۲۷۲ ، ۲۷۱ ، ۲۶۶ ، ۲۳۴ ، ۱۸۸ ، ۱۸۷
 ، ۳۲۰ ، ۳۱۰ ، ۲۸۶ ، ۲۸۵ ، ۲۷۷ ، ۲۷۳
 ، ۳۶۰ ، ۳۵۸ ، ۳۳۸ ، ۳۳۴ ، ۳۲۹ ، ۳۲۸
 ، ۴۳۴ ، ۴۰۶ ، ۴۰۵ ، ۴۰۴ ، ۳۷۵ ، ۳۶۱
 ، ۵۵۹ ، ۵۳۸ ، ۵۳۷ ، ۵۳۴ ، ۵۱۵ ، ۴۶۳
 ، ۶۲۳ ، ۶۲۱ ، ۵۶۹ ، ۵۶۸ ، ۵۶۷ ، ۵۶۳
 ، ۶۹۷ ، ۶۹۰ ، ۶۸۹ ، ۶۶۸ ، ۶۶۳ ، ۶۴۴
 ، ۷۲۷ ، ۷۲۶ ، ۷۲۵ ، ۷۲۳ ، ۷۱۸ ، ۷۰۷
 ، ۷۴۵ ، ۷۴۳ ، ۷۳۵ ، ۷۳۴ ، ۷۳۰ ، ۷۲۸
 ، ۷۷۴ ، ۷۵۵ ، ۷۵۴ ، ۷۵۳ ، ۷۵۲ ، ۷۴۶
 ، ۸۵۸ ، ۸۲۷ ، ۷۷۶ ، ۷۷۵

نغمه پرداز ۲۷۳ : ۴۳۴ : ۴۸۹ : ۵۳۸ : ۷۲۶

نغمه زن ۲۷۲

نغمه ساز ۵۱۵

نغمه سنج ۲۳۴

نغیر ۵۵۸

نقش ۹۸ ، ۱۰۷ ، ۱۷۶ :

نکیسا ۲۷۳

نو آیین ۲۰ ، ۹۸ ، ۹۹ ، ۱۰۶ ، ۱۲۰ ،

نوا ۲۰ ، ۲۱ ، ۵۰ ، ۷۰ ، ۷۱ ، ۷۲ ، ۷۳ ، ۷۹ ، ۹۸ ،

، ۱۰۶ ، ۱۰۷ ، ۱۰۸ ، ۱۰۹ ، ۱۲۰ ، ۱۶۶ ،

، ۱۷۴ ، ۱۸۶ ، ۲۷۳ ، ۲۷۷ ، ۲۸۵ ، ۳۰۷ ،

، ۳۰۸ ، ۳۱۱ ، ۳۱۷ ، ۳۱۸ ، ۳۲۸ ، ۳۳۰ ،

، ۳۴۱ ، ۴۵۱ ، ۴۶۳ ، ۵۳۸ ، ۵۶۳ ، ۵۶۷ ،

، ۵۷۷ ، ۶۶۳ ، ۷۰۹ ، ۷۲۳ ، ۷۲۴ ، ۷۲۶ ،

، ۷۲۷ ، ۷۲۸ ، ۷۴۶ ، ۷۵۲ ، ۷۵۳ ،

، ۷۵۶ ، ۷۶۴ ، ۷۶۷ ، ۸۱۵ ، ۸۱۶ ،

، ۹۳۰ ، ۹۳۵ ،

۲۰۹ ، ۱۷۹ ، ۱۷۶ ، ۱۷۴ ، ۱۴۸ ، ۱۳۷ ، ۱۳۶
 ، ۳۱۱ ، ۳۰۷ ، ۲۷۷ ، ۲۷۳ ، ۲۷۱ ، ۲۱۰
 ، ۳۴۱ ، ۳۳۸ ، ۳۳۷ ، ۳۳۴ ، ۳۳۳ ، ۳۳۰
 ، ۴۳۳ ، ۴۰۶ ، ۴۰۵ ، ۴۶۱ ، ۳۵۹ ، ۳۵۸
 ، ۴۹۴ ، ۴۹۳ ، ۴۹۰ ، ۴۸۹ ، ۴۶۶ ، ۴۶۵ ، ۴۴۴
 ، ۶۲۰ ، ۵۶۸ ، ۵۶۳ ، ۵۵۸ ، ۵۳۳ ، ۵۱۰
 ، ۶۹۰ ، ۶۸۹ ، ۶۶۶ ، ۶۶۳ ، ۶۴۷ ، ۶۲۴ ،
 ، ۷۳۰ ، ۷۲۸ ، ۷۲۷ ، ۷۲۶ ، ۷۲۳ ، ۶۹۷
 ، ۷۵۴ ، ۷۵۳ ، ۷۵۲ ، ۷۴۶ ، ۷۴۵ ، ۷۳۴
 ، ۷۷۷ ، ۷۷۶ ، ۷۷۵ ، ۷۷۲ ، ۷۵۶ ، ۷۵۵
 ، ۸۶۵ ، ۸۲۷ ، ۸۱۶ ، ۸۱۵ ، ۸۱۴ ، ۷۸۱
 ، ۹۴۳ ، ۹۴۲ ، ۹۳۵ ، ۹۳۰ ، ۸۶۶

مقام ۳۰۹ : ۳۱۰ ، ۳۲۰ ، ۵۳۸ ،

مقامات ۴۰۶ ،

ملایم نواز ۱۳۹

موی کمانچه ۷۲

میانتخانه ۸۵۸ ، ۸۶۰ ،

ن

ناخن ۲۷۱ ، ۳۲۹ ، ۳۳۸ ، ۳۶۱ ، ۵۶۳ ، ۵۵۹ ،
 ، ۵۶۸ ، ۵۵۹ ، ۶۲۰ ، ۶۲۳ ، ۷۰۷ ، ۷۲۸ ،
 ، ۷۵۳ ، ۷۶۶ ، ۷۷۲ ، ۷۷۶ ، ۷۷۷ ،
 ، ۹۴۴

ناخن زدن ۷۲۸ ، ۵۶۳

ناقوس ۲۳۴ ، ۲۸۶ ، ۴۷۰ ، ۷۱۲ ،

نالش ۷۱ ، ۱۷۵ ، ۵۶۹ ،

ناهید ۹۸ ، ۲۷۳ ، ۲۷۷ ، ۳۳۷ ، ۴۰۴ ، ۵۶۸ ،

نای ۷۲ ، ۹۹ ، ۳۱۹ ، ۶۲۴ ، ۷۲۴ ،

نایی ۴۶۶ ، ۵۶۹ ،

نبض ساز ۳۳۳

نغمه (نو، دلفریب، دلخراش، دلکش، سوزناک،

حزین ؛ دلنواز، تر، چانشکار ، آبدار،

، ۵۳۲ ، ۴۹۳ ، ۴۹۰ ، ۴۸۹ ، ۴۶۶
 ، ۶۲۳ ، ۶۲۱ ، ۵۸۴ ، ۵۵۸ ، ۵۳۴
 ، ۹۳۰ ، ۸۱۶ ، ۷۴۵ ، ۷۳۵ ، ۶۴۷ ، ۶۲۴
 ، ۹۳۶ ، ۹۳۵

نی فارسی ۱۰۹

نی هفت‌بند ۱۷۴

نوازشگری ۲۱
 نوازش ۷۱
 نواساز ۴۰۵
 نوای طرب ۹۸ ، ۹۳۵
 نوای مغانی ۲۰
 نسی ۹۹ ، ۱۰۸ ، ۱۰۹ ، ۱۱۰ ، ۱۷۴
 ، ۳۰۷ ، ۲۴۶ ، ۱۷۹ ، ۱۷۶ ، ۱۷۵
 ، ۴۳۴ ، ۴۰۵ ، ۳۵۸ ، ۳۲۹ ، ۳۱۸



۵- فهرست لغات و اصطلاحات

ضحوه کبری ۱۵۲	اتاقه ۵۴۷
عرق کردن ۸۶۹	اشقر ۳۸۵
عطرجهانگیری ۵۷۰	اشهب ۵۶۹
عود قماری ۵۷۰	انصرام ۶
غنچك ۲۸۶	بادفرنگ ۷۶۹
قائم ۳۸۴	بادفروش ۲۹۰
قابو ۳۴۳	برسات ۶۸۸
قبل کردن ۴۱۴	برشکال ۲۶۱
کاسه همسایه ۴۲۰	بغرا ۱۱۶
کچه ۸۸۸	بیگه ۶۳۶
کشك ۶۴۰	پس خم زدن ۴۰۳
کییدن ۳۰۵	پیشرو ۲۷۱
کزك ۵۶۵	تال ۳۵۴
گلجام ۲۶۳	تخش ۳۹۲
لجلاج ۳۸۵	ترقیدن ۷۲۹
محصايل ۶	تنبول ۵۶۳
مراغه ۹۴۸ و ۹۴۷	توز ۳۱۹
مرغوله ۴۰۴	خشك بند ۳۸۲
مقیم ۵۶۱	راوك ۱۰۹
منصوبه ۳۸۴	روان ۶۸۵
میانخانه ۸۵۸ (۱)	رومال ۳۴۱
نشان ۶۱۷	سنگ برگان ۴۱۹
وايه ۳۸۱	شلاین ۳۳۳
هوشنیدن دیوانه ۹۴۱	صونگ ۸۳۴
یکتهی ۶۸۵	ضحوه صغری ۱۵۲

۱- تکمله : شاه صالحای زواری می متخلص بر اهب درمثنوی خلوت دکن گوید :

سیر عسراقت میانخانه ام

ساز صفاهان بود افسانه ام

۶- فهرست معانی نامها

(ازینجا هفت شاعر)

تعداد ابیات	شماره صفحه	نوع شعر	نام شاعر
۱۹ بیت	۹۱۰ تا ۹۱۲	ترجیع بند	احول سیستانی
» ۱۲۵	۷۵۱ تا ۷۵۶	مثنوی	اسدیگ قزوینی
» ۹۰	۲۴۳ تا ۲۴۶	مثنوی	اقدسی مشهدی
» ۶۰	۱۴۸ تا ۱۵۰	مثنوی	امیدی رازی
» ۸۵	۷۳۴ تا ۷۳۷	مثنوی	اوجی کشمیری
» ۱۹۲	۶۱۸ تا ۶۲۷	مثنوی	باقر خردۀ کاشانی
» ۲۸۰	۱۲۷ تا ۱۴۰	مثنوی	پرتوی (حکیم...)
» ۱۷۴	۲۰۶ تا ۲۱۴	مثنوی	ثنائی مشهدی
» ۱۲۹	۱۰۵ تا ۱۱۱	مثنوی	جامی (عبدالرحمن)
» ۱۴۹	۹۲ تا ۹۹	مثنوی	حافظ شیرازی
» ۱۲۱	۸۱۳ تا ۸۱۷	مثنوی	حیاتی کیلانی
» ۹۷	۶۷ تا ۷۴	مثنوی	خرو دهلوی
» ۸۷	۷۹ تا ۸۳	مثنوی	خواجوی کرمانی
» ۱۲۰	۶۶۳ تا ۶۶۸	مثنوی	دوستی سمرقندی
» ۴	۸۶۵	مثنوی	دبری کابلی
» ۹	۹۰۵ تا ۹۰۶	مثنوی	ذهنی کشمیری
» ۱۶۱	۹۳۶ تا ۹۴۶	مثنوی	رضی آرتیمانی
» ۸۶	۵۸۲ تا ۵۸۷	مثنوی	زکی همدانی
» ۴۹۸	۳۲۵ تا ۳۴۹	مثنوی	سنجر کاشی
» ۱۱۳	۱۶۱ تا ۱۶۸	مثنوی	شرفجهان قزوینی
» ۴۵	۵۲۵ تا ۵۳۱	ترکیب بند	شفائی (حکیم)
» ۸۴	۵۳۲ تا ۵۳۴	مثنوی	»
» ۱۲۹	۳۰۷ تا ۳۲۰	مثنوی	شکبئی اصفهانی
» ۸۴	۴۳۱ تا ۴۳۶	مثنوی	صفی صفاهانی
» ۲۸۳	۴۸۱ تا ۴۹۴	مثنوی	صوفی مازندرانی
» ۴	۹۱۷	مثنوی	ضیائی موشعی
» ۳۲۴	۵۵۵ تا ۵۷۰	مثنوی	طالب آملی
» ۹۲۵	۳۶۵ تا ۴۱۲	مثنوی	ظهوری ترشیزی
» ۶۹	۶۳۷ تا ۶۴۰	مثنوی	عارف ابگی

تعداد ابیات	شماره صفحه	نوع شعر	نام شاعر
۷۸ بیت	۴۴۹ تا ۴۵۲	مثنوی	عتابی تکلو
» ۱۳۱	۵۰ تا ۵۶	ترجیع بند	عراقی (فخرالدین)
» ۹۸	۲۳۰ تا ۲۳۴	مثنوی	عرفی شیرازی
» ۲۲۳	۷۲۱ تا ۷۳۱	مثنوی	عسکری کاشی
» ۱۷۶	۶۹۴ تا ۷۰۳	مثنوی	غروری کاشی
» ۱۵۳	۲۸۳ تا ۲۸۹	مثنوی	غیاثی منصف
» ۱۲۰	۴۱۷ تا ۴۲۸	ترجیع بند	فرقتی (ابوتراب بیگ)
» ۹۱	۶۷۵ تا ۶۷۹	مثنوی	فرونی استرابادی
» ۳۸	۵۷۶ تا ۵۷۸	ترکیب بند	فصیحی انصاری
» ۱۰۸	۴۶۰ تا ۴۷۱	ترجیع بند	فغفور گیلانی (حکیم...)
» ۱۴۷	۱۷۳ تا ۱۸۰	مثنوی	قاسمی گونابادی
» ۷۴	۸۲۵ تا ۸۲۸	ترجیع بند	قدسی مشهدی
» ۱۲۷	۷۰۷ تا ۷۱۸	ترجیع بند	کامل جهرمی
» ۸۷	۷۴۰ تا ۷۴۷	مثنوی	محبعلی سندی
» ۱۲۲	۶۰۳ تا ۶۱۳	مثنوی	مرشد بروجردی
» ۲۱۵	۵۰۵ تا ۵۱۸	مثنوی	مسیح کاشی
» ۹۹	۵۱۸ تا ۵۲۲	ترکیب بند	» »
» ۱۰۵	۳۵۶ تا ۳۶۲	مثنوی	ملک قعی
» ۸۸	۵۹۱ تا ۵۹۶	مثنوی	ملک مشرقی
» ۶۵	۶۸۸ تا ۶۹۱	مثنوی	ملکی قزوینی
» ۲۰۷	۹۲۸ تا ۹۳۶	مثنوی	ملهم کاشی
» ۲۶۵	۷۷۱ تا ۷۸۳	مثنوی	نبی (فخرالزمانی)
» ۱۶۷	۶۴۳ تا ۶۵۰	مثنوی	نظام دستعیب
» ۹۹	۶۵۰ تا ۶۵۹	ترجیع بند	» »
» ۱۷۳	۱۸ تا ۲۶	مثنوی	نظامی گنجوی
» ۱۲۵	۷۹۵ تا ۸۰۰	ترکیب بند	نظیری نیشابوری
» ۳۴۳	۲۶۲ تا ۲۷۹	مثنوی	نوعی خوبشانی
» ۱۲۸	۱۸۴ تا ۱۹۷	ترجیع بند	وحشی بافقی
» ۳	۶۷۱	مثنوی	وصلی شیرازی
» ۸۸	۲۹۴ تا ۲۹۹	مثنوی	وقاری (میرزاغازی)
» ۸۱	۱۱۹ تا ۱۲۳	مثنوی	هاتفی جامی

تذکرہ پیمانہ

تالیف

ملا عبد الہدیٰ فخر الزمانی قزوینی

در ۱۰۲۸ ہجری

باتصحیح و تنقیح و تکمیل تراجم

باہتمام

احمد کلچین معانی

ازانتشارات

شرکت نسبی حاج محمد حسین اقبال و شرکا

نوروز - ۱۳۳۰

تحصیل يك نسخه میخانه چاپی میسر نگردید مگر بطریقی که مذکور افتاد و بیبهای که تمام شد، و برای رفع همین مضیقه بود که تجدید طبع آنرا وجهه همت قراردادم تا ازینراه خدمتی انجام داده باشم،

در آن تاریخ یگانه نسخه خطی که ازینکتاب در ایران سراغ داشتم، نسخه کتابخانه ملی ملک بود، ولی ازحسن اتفاق و از آنجا که نیت خیر داشتم چیزی نگذشت که يك نسخه خطی دیگر بدست آمد و دوست کریم ودانشمند من **آقای عبدالحمین بیات** آنرا خریداری کرده برای استفاده در اختیار نگارنده قرارداد،

از ملاحظه دو نسخه خطی و مقابله با نسخه چاپی چنین معلوم شد که مؤلف بعد از ۱۰۲۸ که سال ختم کتابست تجدید نظری در تألیف خود کرده و تغییراتی در آن داده است،

درین تجدید نظر که تاریخ آن معلوم نیست، هجده ترجمه دیگر بکتاب افزوده و بعضی از ساقی نامها را که در وهله اول بتلخیص و اختصار آورده بوده، بطور کامل ثبت کرده است، همچنین بعضی از ساقی نامها را که بعلت سوختن خانه اش در پتنه از بین رفته بوده، بعداً بدست آورده و بالتمام درج کرده است،

پروفسور محمد شفیع مقدمه جامعی راجع بتذکره میخانه و خصوصیات آن و سوانح زندگی مؤلف و تصنیفات و تألیفات دیگر او، و جمع و تلیق ساقی نامها، و وصف خمروذ کرساقی در اشعار فارسی و عربی بزبان اردو بر نسخه چاپ لاهور مرقوم داشته اند که ترجمه فارسی آن در دنباله این مقدمه از نظر خوانندگان خواهد گذشت، و بنده توضیحات لازم و نظرات خود را بر مرقومه معظم له بعلاصت «مک» در ذیل صفحات درج کرده ام، بنا بر این سخن را کوتاه میکنم و میپردازم بمعرفی نسخ و روش تصحیح و ذکر اضافات و مزایای چاپ حاضر،

معرفی نسخهها

۱- نسخه بسیار خوب دوست بزرگوار دانشمند آقای عبدالحمین بیات، این نسخه نه اساس طبع حاضر قرار گرفته است، سابقاً بتعلق بمرحوم **سید عبدالرحیم خلخالی** بوده و خط و امضای آن مرحوم در حاشیه بعضی از صفحات

آن نمودارست،

از دیباچه این نسخه سه صفحه ساقطست و بدین بیت شروع میشود:

لمؤلفه

ز سهم سنانش بروز مصاف نهد بر زمین چرخ از بیم، ناف^۱

قطع: ۱۹ × ۳۰ در ۴۴ صفحه و هر صفحه ۱۷ سطر، جلد می‌شش برنگ تریاکی روشن، کاغذ فستقی، خط نستعلیق و در اواسط کتاب چندین صفحه داغ سوختگی دارد که بعداً وصالی شده است،

رقم کاتب در پایان کتاب بشرح ذیلست:

«تمت الكتاب بعون الملك الوهاب بتاريخ روز جمعه نوزدهم شهر ذی قعدة سنه ۱۰۷۱، احدى و سبعین و الف، علی بداحق الطالب کطکی بوقد (کذا) رودسری، والسلام،

در آغاز این نسخه ترجمه احوال **میر عبدالهادی ملهم کاشانی** و ساقی نامه او بقلم مریدوشا گردوی **معصوم کاشی** و در دنباله آن ساقی نامه **میر رضی آرتیمانی** بفاصله کمی از تاریخ اصل نسخه بخط و کاغذ جدا گانه الحاق گردیده و پس از آن بخط تازه تری **سحر حلال اهلی شیرازی** نوشته شده است،

چون **ملهم** و **میر رضی** معاصر صاحب میخانه بوده اند و ساقی نامه **میر رضی** از ساقی نامه‌های خوب و مشهورست، ترجمه و ساقی نامه آن دو در آخر میخانه بعنوان «**ملحقات**» بطبع رسید، و منظومه **اهلی** که بدفعات هم چاپ شده است چون ساقی نامه نبود در ملحقات نیامد، ولی اگر عمری باشد و خداوند توفیق عنایت فرماید ساقی نامه **اهلی** که بصورت یکصد و دو رباعی گفته شده است در **ذیل میخانه** که در دست تألیفست درج خواهد شد،

۲- نسخه کتابخانه ملی ملک بشماره ۴۲۵۷،

این نسخه سیزده صفحه از اول و شش صفحه از آخر را فاقدست، و بجز یکی دو صفحه دیگر که از اواسط آن افتاده است دیگر نقصی ندارد و نسخه خوب و مضبوطیست،

قطع: ۲۷×۱۲ در ۶۶۴ صفحه و هر صفحه ۱۸ سطر، جلد میشن قرمز، کاغذ فستقی، خط نستعلیق و تاریخ تحریر آن در حدود اوایل قرن یازدهم یا اوایل قرن دوازدهم هجریست، و از حیث خط بهتر از نسخه آقای بیات است، متأسفانه نسخه‌های پروفیسور محمد شفیع هم مانند هر دو نسخه ما قسمتی از دیباچه را فاقد بوده، ولی این نقیصه با استفاده از نسخه شماره ۴۳۲۸ نور عثمانیه استانبول که متعلق به هزار و دو بیست یا کمی قبل و بعد از آن تاریخست، بهمت والای استاد عالیقدر آقای مجتبی مینوی دامت افاضاته مرتفع گردید،

روش تصحیح

در مقابله و تصحیح نشر کتاب، بیشتر نسخه آقای بیات اساس قرار داده شده است، مگر در جاهایی که تحریف و تصحیفی از قلم کاتب سرزده و یا از نقاط سوختگی کتاب بوده که درین موارد نسخه کتابخانه ملک اساس کار قرار گرفته و اختلاف قراءات نسخه‌های خطی و چاپ لاهور حتی نسخه بدایای چاپ مزبور در ذیل صفحات نشان داده شده است، در مورد اشعار، حتی المقدور از دو اوین صاحبان تراجم و سفینه‌های اشعار استفاده شده و در مقابله بکار رفته است، مشخصات اینگونه نسخه‌ها در نخستین مورد استفاده مذکور افتاده است.

علائم اختصاری

- ب: نسخه آقای بیات
 م: « کتابخانه ملک
 ج: « چاپ لاهور
 ش: حواشی بقلم پروفیسور محمد شفیع بر چاپ لاهور
 گ: حواشی بقلم گلچین معانی
 ر: رجوع کنید

۱- حواشی ایشان بر چاپ لاهور شامل دو قسمت است (فارسی وارد) و ما هر جا که برای تراجم رجال سیاست و ادب از ماخذ معتبر عصری اطلاعات کاملتر و دقیقتری بدست آورده‌ایم از حواشی فارسی ایشان چشم پوشیده و بقیه را نامضای خودشان نقل کرده‌ایم.

اضافات و مزایای چاپ حاضر نسبت بہ چاپ لاہور

الف : تراجم احوال شعراء

- ۱۔ عتابی تکلوا ۲۔ افضلخان دکنی (فسونی) ۳۔ محمد باقر خردہ کاشانی
 - ۴۔ میر نظام دستغیب شیرازی ۵۔ میرزا ابوالحسن فراہانی ۶۔ رشکی ہمدانی
 - ۷۔ طبعی کنی ۸۔ نشانی دہلوی ۹۔ دیری کابلی ۱۰۔ وجودی شیرازی ۱۱۔ شیخ
 - صالح تبریزی ۱۲۔ میر تشبیہی کاشی ۱۳۔ مظفر حسین کاشی ۱۴۔ ابراہیم فارسی
 - ۱۵۔ میر عارفی موسوی ۱۶۔ احوالی سیستانی ۱۷۔ غفور عصری ۱۸۔ محمد
- طنبورہ .

ب : ساقی نامہا و ترجیعات و ترکیبات

چاپ لاہور	چاپ حاضر	ساقی نامہ ہاتقی
۷۵ بیت	۸۱ بیت	«
« ۴۳	« ۹۸	« عرفی
« ۲۹۷	« ۳۴۳	« نوعی خوبشانی
« ۱۰۶	« ۱۲۹	« شکیبی اصفہانی
« ۷۸	« ۵۶۹	« میرسنجر کاشی
« ۸۵۰	« ۹۲۵	« ظہوری ترشیزی
« ۲	« ۸۴	« صفی صفاہانی
« -	« ۱۱۳	« عتابی تکلوا با ایات دیگر
« ۲۲۱	« ۲۸۳	« صوفی مازندرانی
« ۲۱۵	« ۲۱۵	« حکیم رکنا
۴۵ بیت	باضافہ ۹۹ بیت ترکیب بند	ترکیب بند حکیم شفائی
« -	« ۴۵ بیت	«
« -	باضافہ ۸۴ بیت ساقی نامہ	ساقی نامہ طالب آملی
« -	« ۳۲۴ بیت	« محمد باقر خردہ
« -	« ۱۹۲	«

چاپ حاضر	چاپ لاهور	
۱۶۷ بیت	- بیت	ساقی نامہ نظام دستغیب
۹۴ «	« -	ترجیع بند نظام دستغیب
۱۷۶ «	« ۱۰۷	ساقی نامہ میرغروری کاشی
۸۷ «	« ۳	« محبعلی سندی
۱۲۵ «	« -	« اسد بیگ قزوینی
۱۲۵ بیت جزء حواشی است	« -	ترکیب بند نظیری
« « « ۱۲۱	« -	ساقی نامہ حیاتی گیلانی
« « « ۷۴	« -	ترجیع بند قدسی مشہدی

ج : ترجمہ ہای تفصیلی و تکمیلی کہ از ماخذ دست اول عصری
گرفته شدہ و در حواشی مذکورست:

- ۱ - امیر خسرو دہلوی ۲ - امیر ہمایون اسفرائینی ۳ - خواجہ حافظ شیرازی
- (درین مورد تکملہ حواشی نیز ملاحظہ شود) ۴ - خواجہ آصفی ۵ - شہیدی قمی
- ۶ - حکیم پرتوی ۷ - امیددی طہرانی ۸ - میرزا شرفچہان قزوینی ۹ - میرزا
- حسابی نظری ۱۰ - ضمیری اصفہانی ۱۱ - اکبر پادشاہ ۱۲ - جہانگیر پادشاہ
- ۱۳ - میرزا قوام الدین جعفر آصفخان ۱۴ - خواجہ حسین ثنائی مشہدی ۱۵ -
- محمد عرفی ۱۶ - اقدسی مشہدی ۱۷ - فیضی دکنی ۱۸ - ابوالفضل علامی ۱۹ -
- نوعی خبوشانی ۲۰ - بزمی ۲۱ - میرزا غازی وقاری ۲۲ - انیسی شاملو ۲۳ -
- خانخانان ۲۴ - شکیبی اصفہانی ۲۵ - صحیفی ذوالقدر ۲۶ - ملک قمی ۲۷ - ظہوری
- ترشیزی ۲۸ - ابوتراب بیگ فرقتی ۲۹ - آقا صفی صفاہانی ۳۰ - حکیم فغفور
- لاہیجی ۳۱ - محمد صوفی مازندرانی ۳۲ - حکیم رکنا ۳۳ - حکیم شفائی ۳۴ -
- شاپور طہرانی ۳۵ - طالب آملی ۳۶ - مرشد بروجردی ۳۷ - محمد باقر خردہ کاشانی
- ۳۸ - حکیم عارف ایگی ۳۹ - میرزا نظام دستغیب ۴۰ - میر دوستی سمرقندی ۴۱ -
- میرغروری کاشی ۴۲ - کامل جہرمی ۴۳ - محبعلی سندی ۴۴ - سوسنی «مہابتخان»
- ۴۵ - امان اللہ امانی ۴۶ - نظیری نیشابوری ۴۷ - رسمی قلندر ۴۸ - شراری

همدانی ۴۹ - حیاتی گیلانی ۵۰ - حاجی محمد جان قدسی ۵۱ - شیخ شاه نظر
قمشه‌یی ۵۲ - نادم گیلانی ۵۳ - رشکی همدانی ۵۴ - دیری کابلی ۵۵ - باقیای
نسایینی ۵۶ - رستم میرزای صفوی ۵۷ - میرتشبیهی کاشی ۵۸ - شرمی قزوینی
۵۹ - مظفر حسین کاشی .

د: تراجم مختصر و تواریخ: یکصد و سی شش مورد

ه: توضیحات و اظهار نظرها: یکصد و شصت و هشت مورد

و: معرفی شهرها و دیدها: (در فهرست با حروف ۱۲ سیاه نشان داده شده است)

ز: شرح لغات و اصطلاحات: (فهرست جداگانه دارد)

ح: فهرست نام نعمات و آلات موسیقی و متعلقات آن

ط: اشعار منتخب از دواوین و سفاین: دوهزار و شصت بیت

الفضل للمتقدم

بطوریکه قبلاً اشارتی رفت و در دنباله اینمقال بتفصیل ملاحظه خواهید فرمود،
در ۳۵ سال پیش استاد دانشمند پروفیسور محمد شفیع دامت افاضاته با در دست
داشتن دو نسخه ناقص و مغلوط و فراهم نبودن وسائل امروزی در تصحیح و تنقیح و
تحشیه اینکتاب دقیقه‌یی فرو گذار نفرموده‌اند، و با اینکه نسخه چاپ لاهور مشحون
از اغلاط است، معذک انصاف باید داد که عیب کار از نسخه‌های ناقص و مغلوط ایشان
بوده و فضل تقدم در طبع و انتشار این تذکره بسیار عزیز نصیب آن وجود شریف
است، و اگر چه طبع حاضر نسبت بطبع سابق اضافات و مزایای بسیار دارد، و در
نگارش حواشی و تعلیقات از ماخذ و منابع دست اول عصری استفاده شده است، همه
اینها در قبال مساعی جمیله آن استاد ارجمند که در اینراه پیشقدم بوده‌اند هیچست
و من بنده را اگر در راه این خدمت توفیقی حاصل شده است، چون در اقتضای
معظم له رفته و بایشان اقتدا کرده‌ام، همچنان این موفقیت را مدیون ایشانم و هر
افتخاریکه از حاصل اینکار سنگین و زحمت چندین ساله بدست آورم، از راه سپاسداری
و حقگزاری با کمال فروتنی در پای مبارک آن استاد جلیل و فاضل نبیل نثار میکنم
و از حضرشان التماس دعای خیر دارم.

درخاتمه از استادان دانشمند و دوستان گرامی آقایان : عبدالحسین بیات ، محمود فرخ خراسانی ، دکتر مهدی بیانی ، حسین پرتویضائی ، و بالاخص احمد سهیلی خوانساری که نسخه‌های عزیز و نفیس خطی خود را بمنظور پیشرفت کار من در اختیارم قرار دادند ، صمیمانه سپاسگزارم و سلامت و سعادتشان را از خداوند مسألت میدارم .

از دوست عزیز آقای **جواد اقبال** که درین تنگی کاغذ و گرانی چاپ سرمایه خود را برای طبع این کتاب بکار انداخت ، همچنین از کارکنان دقیق چاپخانه سپهر بخصوص آقای **هوشنگ نوروزی** ، مراتب تشکر و سپاسگزاری خود را ابراز میدارم .

تذکار

۱ - در سراسر این کتاب و نسخ دیگر هم‌عصر آن مانند عرفات و خلاصه الاشعار که مورد استفاده ما بوده «چنانچه» بجای «چنانکه» بکار رفته است .

۲ - با کمال دقتی که شده است در پاره‌یی موارد همزه مکسور درین کتاب دیده میشود که قاعدتاً بایستی بدون کسره باشد ، چون اشکال فنی در کار بوده و گناه از جانب مصحح نیست ، خوانندگان محترم خواهند بخشید .

۳ - نقطه‌هایی که زیر ماشین شکسته شده است در غلطنامه کتاب ذکر نشده زیرا که این شکستگی شامل قسمتی از نسخه‌ها بوده است نه هر دو هزار نسخه .

۴ - از خوانندگان گرامی تقاضا دارم که پیش از مطالعه از روی غلطنامه اغلاط کتاب را تصحیح فرمایند .

تهران ، بتاريخ شنبه پانزدهم بهمن ماه سال یکهزار و سیصد و سی و نه شمسی برابر با هجدهم شعبان سال یکهزار و سیصد و هشتاد هجری قمری .

احمد حسین معانی

مقدمه پروفیسور محمد شفیع بر چاپ لاهور: (۱)

تذکره میخانه و مؤلف آن

باید دانست که در زبان فارسی تذکره شعراء بسیار نوشته شده است ، ولی تذکره میخانه خصوصیاتى چند دارد ، که در تذکره های دیگر نیست ، باوجود این تذکره میخانه و همچنین مؤلف آن ، عشر عشر شهرتی را که مستحق آن بوده است نیافته ، حتی آنه هم نام آنرا نمیدانسته، (۲)

در خزائن مخطوطات اروپا و هندوستان چندانکه فهرست دیدیم ، نامی از میخانه برده نشده بود ، بجز اینکه در فهرست مونیخ (ص ۳۷) دریاك نسخه خطی دیوان عرفی شیرازی « احوال عرفی شیرازی » از « میخانه عشاق عبدالنبی » نقل شده است ، در هیچ تذکره یا تاریخ ، کتاب و اسم مؤلف آن ذکر نشده است ، بجز تاریخ محمدشاهی معروف به نادرالزمانی که در چند سطر آن ذکر مؤلف باجمال آمده است ، و دوبیت از ساقی نامه او نقل شده، (۳)

(۱) اصل این مقدمه بزبان اردو نوشته شده و ترجمه آن از دوست گرامی آقای حسنین کاظمی پاکستانی است که ایشان تقریر و بنده تحریر کرده ام، گ

(۲) آنه در کروندرس از ۵۱ تذکره و تاریخ و غیرها نام برده که در آنها حالات شعراء مندرجست ، ش

(۳) در سال ۱۳۳۷ تاریخ ادبیات فارسی تألیف هرمان آنه را استاد محترم آقای دکتر رضا زاوه شفق ترجمه کردند و از طرف بنگاه ترجمه و نشر کتاب در چاپخانه بانک ملی ایران بطبع رسید گ

(۳) در تاریخ محمدشاهی معروف به نادرالزمانی تألیف خوشحالچند ذکر مؤلف چنین آمده است :

عبدالنبی نادرالزمانی از قزوینست ، در آغاز بهار جوانی هوای کلکشت هندوستان

بقیه در صفحه بعد

البته خدا جزای خیر دهد **مولانا شبلی** مرحوم را که او غالباً پیشتر از همه در جلد اول **شعر العجم** توجه خوانندگان را بتذکره **میخانه** جلب کرده است ، و در ترجمه احوال **خواجه حافظ شیرازی** و **طالب آملی** از آن استفاده کرده است^(۴) و **پروفسور براون** هم بوسیله **شعر العجم** از بعضی مضامین **میخانه** اطلاع حاصل کرده است^۱

بنابر این بی مناسبت نیست که راجع بمؤلف **میخانه** و **میخانه** اطلاعی که پیدا کرده ایم بتفصیل بیان کنیم،

سوانح حیات ملا عبدالنبی مؤلف میخانه

مؤلف در پایان مرتبه دوم **میخانه** حالات خود را بتفصیل بیان کرده است ، و در کتاب در جاهای دیگر هم راجع بخود اشاره کرده است ، (نگاه کنید فهرست اول بذیل **فخر الزمانی**) لهذا با استفاده از اقوال مؤلف اهم واقعات زندگی او را ذیلاً درج می نمایم:

ملا عبدالنبی در قزوین متولد شده^۱ پدر او **خلف بیگ** در قزوین تجارت میکرده و شخصی صوفی مشرب بوده از سفر حج که برگشته تارك دنیا شده و درویشی اختیار کرده و در اواخر سنه ۱۰۰۱ هجری در قزوین بطاعون در گذشته است ،

بقیه از صفحه قبل

جنت نشان در سرش افتاد، از وطن برآمد، نوادر الحکایات از تألیفات اوست، بسبب قرابتی که با **نظام الدین احمد مؤلف طبقات اکبری** داشت یکچندی با او بود، در قصه خوانی و نکته دانی عدیل نداشت، ش

(**طبقات اکبری** تألیف **خواجه نظام الدین احمد پسر خواجه مقیم هروی** است که در ۲۲ صفر ۱۰۰۳ در گذشته است، وی تا آخر سال سی و هشتم اکبری مطابق سنه ۱۰۰۲ هجری وقایع و احوال هندوستانرا بتحریر آورده و چون وقت بسیار در تنقیح اخبار و سعی تمام بفراهم آوردن مواد بکار برده و مثل **میره معصوم بهکری** و غیره از ادبای کمال در تألیف آن دستیار وی بوده اند، اعتبار تمام دارد، و این اول تاریخی است که احوال جمیع سلاطین اسلام سواد اعظم هندوستان را شاملست ، ترجمه این مؤلف در **مآثر الامراء** (ج ۱ ص ۶۶۰ تا ۶۶۷) بتفصیل مندرجست و او فرزند **میرزا نظامی قزوینی** است که دیوان صوبه بهار و واقعه نوبیس در گاه جهاننگیری بوده و با مؤلف **میخانه** خویشاوندی داشته است ، **جناب پروفسور محمد شفیع** نیز اینمعنی را دریافته و اشارتی اجمالی درینباب کرده اند) گ

(۴) رك : **شعر العجم** ترجمه آفای **فخر داعی** ج ۲ ص ۱۶۵ و ج ۳ ص ۱۵۱ ، گ

فخرالزمان که جد مادری **عبدالنبی** و از اولاد **خواجه عبدالله انصاری** است، مردی فاضل و موزون طبع بوده و منصب قضای قزوین تعلق باو داشته است،^(۱) **عبدالنبی** در **قزوین** بزرگ شد، و بسن^۲ رشد و تمیز رسید، از اوائل عمر ذوق و شوق شعر گویی داشت و اکثر در صحبت شعرا میگذرانید، در آن زمان عزتی تخلص میکرد، مثل شعر در قصه دانی هم ملکه داشت، حافظه او آنقدر قوی بود که **قصه** **امیر حمزه** را یکبار شنید و حفظ کرد،

در نوزده سالگی^(۳) زیارت **مشهد مقدس** رفت، در آنجا یکماه اقامت داشت، هندوستانیانی که بمشهد آمد و شدداشتند، چندان تعریف **هند** کردند تا او مشتاق سفر شد^(۴) و در اواخر سنه ۱۰۱۷ از راه **قندهار** بیمارو نزار به **لاهور** رسید، (نگاه کنید میخانه ص ۷۶۱ س ۱۱) و بعد از چهارماه توقف در **لاهور** در سنه ۱۰۱۸ بدارالخلافة **آگره** رسید،^(۴)

میرزا نظامی که از خویشاوندان او بود، در آن ایام بواقعه نگاری درگاه جهانگیری اشتغال داشت، و چنین وانمود که **عبدالنبی** قصه خوان منست، و وی بسبب تمرین در قصه گویی درین فن بکمال مهارت رسید،

در ۱۰۲۲ بوساطت هموطن خویش، در **اجمیر** بملازمت **میرزا امان الله** پسر **مهتاب خان** رسید، و چون **میرزا طبع** نظم داشت^(۵) **عبدالنبی** مجدداً بشاعری پرداخت و چون **میرزا** او را بکتابداری خویش مقرر کرده بود، باینجهت وقت مطالعه بسیار داشت، در همان زمان او از کتابهای نظم و نثر انتخاب کرده و طرح سه کتاب ریخته بود، که تفصیل آن بعداً خواهد آمد، وی بهمین کار مشغول بود که مبتلا بیک بیماری بدنام گنده شد، و از ترس بدنامی روانه **لاهور** گردید، این واقعه در اواسط سال ۱۰۲۴

(۱) مؤلف بمناسبت نام جد مادری خویش، خود را **فخرالزمانی** مینویسد، ش

(۲) ازینرو تولد مؤلف در سنه ۹۹۸ واقع شده است، ش

(۳) درینوقت از **جلوس جهانگیر** تقریباً سه سال گذشته بود، و درین دوره جدید در **هندوستان** و خارج آن چه امیدها که پیدا نشده بود، ش

(۴) میخانه ص ۷۶۱ س ۱۲ و ص ۹۱۹ س ۱۰، ش

(۵) **امان الله انانی** تخلص صاحب دیوانست و دیوان او در بعضی از کتابخانه های اروپا موجود میباشد، ش برای ترجمه او ویدرش **دک** بمیخانه ص ۷۶۲ و ۷۶۵، گ

رخ داد، در اوائل سال ۱۰۲۵ به لاهور رسید، در لاهور آنروزها طاعون بسیار شدت داشت، بنابراین فوراً بد کشمیر روانه شد، چون خویشاوند او میرزا نظامی بخشی و دیوان کشمیر بود، در ایام اقامت کشمیر کتاب **دستور الفصحاى** خود را از سواد بیاض برد، در اواخر سال ۱۰۲۶ تقریباً بعد از دو سال اقامت در کشمیر بامیرزا نظامی به ماندو آمد، و یکماه در آنجا توقف کرد، و در آن ایام میرزا را از ماندو بدیوانی صوبه بهار فرستادند، مؤلف هم همراه میرزا بهبهار رفت و در سال ۱۰۲۷ به پتنه رسید،^(۱) و بظاهر چندی بامیرزا در آنجا بسربرد.

در سال ۱۰۲۸ او در پتنه بود که نزد سردار خان خواجه یادگار^(۲) برادر عبدالله خان فیروز جنگ تقرب یافت، خان موصوف به عبدالنبي آنقدر احسان کرد که او میخانه را بنام وی موشح ساخت، او ساقی نامه خویش را هم در پتنه بنام سردار خان پایان برد، در ساقی نامه نبی تخلص کرده است.

در ۱۰۲۹ که در پتنه مقیم بود، خانه اش آتش گرفت و مقداری از مسودات او طعمه حریق شد^(۳) در همان سال به آگره هم رفت، چنانکه از کتاب **نوادیر الحکایات** معلومست، و بعد از آن از حال وی اطلاعی از هیچ مأخذ در دست نیست، بجز اینکه او در ۱۰۴۱ هنوز زنده بوده و در همان سال دیباچه **نوادیر الحکایات** را نوشته (فهرست در ص ۱۰۰۴)

در ساقی نامه خویش وی آرزوی بازگشت به ایران را باجوش و خروش بیان کرده است، وای معلوم نیست که این آرزوی او تحقق یافته است یا نه، تاریخ وفات

(۱) نگاه کنید میخانه ص ۹۱۸ س ۴، ش

(۲) ابن خطاب بخواجه در ۱۰۱۲ داده شده بود، (ترجمه توزک ۲۳۷:۱) ش
روز سوم اردیبهشت (سال ۱۰۲۲) خواجه یادگار برادر عبدالله خان (فیروز جنگ) از گجرات آمده ملازمت کرد، یکصد مہر جهانگیری نذر گذرانید، بعد از چند روز که در ملازمت بود بخطاب سردار خانی سرفرازی یافت.

«توزک جهانگیری ص ۱۱۷ س ۵» گ

جهانگیر نوشته است که در تاریخ ۲ خرداد ۱۰۲۸ يك خلعت و يك فيل و يك اسب به سردار خان عنایت شد و سرکار منگیر که در صوبه بهار و بنگال است بجاگروی داده شد، و او را بدانصوب مرخص کرد؛ (ترجمه توزک ۸۹:۲) ش «توزک ص ۲۷۳ س ۱۷» گ

(۳) نگاه کنید میخانه ص ۴۳۰ س ۲۰ و ص ۸۸۶ س ۲، ش